

POSTANOWIENIE

Dnia 17 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa S. sp. z o.o. w W.
przeciwko E. K., R. O., P. K., A. K. oraz Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu
Okręgowego w W. i Prezesowi Sądu Apelacyjnego w [...].
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 września 2020 r.,
na skutek przedstawienia akt o sygn. [...] przez Sąd Apelacyjny
w [...]. celem wyznaczenia innego sądu równorzędnego do rozpoznania wniosku
Sądu Okręgowego w W. o wyznaczenie sądu

**odmawia wyznaczenia innego Sądu równorzędnego
do rozpoznania wniosku Sądu Okręgowego w W.
o wyznaczenie Sądu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2019 r. Sąd Okręgowy w W., w sprawie z powództwa „S.” spółki z o.o. w W. przeciwko E. K., R. O., P. K., A. K. oraz Skarbowi Państwa o zapłatę, na podstawie art. 44² k.p.c. przedstawił akta sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...). Wskazał, że zgodnie z pozwem jednostkami organizacyjnymi pozwanego Skarbu Państwa są zarówno Sąd Okręgowy w W., jak i Sąd Apelacyjny w (...).

Postanowieniem z dnia 19 czerwca 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) na podstawie art. 48¹ k.p.c. przekazał sprawę Sądowi Najwyższemu celem rozważenia wyznaczenia innego niż Sąd Apelacyjny w (...) sądu równorzędnego do rozpoznania wniosku Sądu Okręgowego w W. o wyznaczenie sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469) z dniem 7 listopada 2019 r., dodano art. 44² k.p.c. Regulacja ta wprowadziła nową podstawę zmiany właściwości miejscowej w drodze orzeczenia sądu. Dotyczy ona spraw, w których stroną jest Skarb Państwa, a państwową jednostką organizacyjną, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, pozostaje sąd. Zgodnie z art. 44² k.p.c., w takiej sytuacji, jeżeli jednostką tą jest sąd właściwy do rozpoznania sprawy, to sąd ten z urzędu przedstawia akta sprawy sądowi nad nim przełożonemu, który przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu z sądem przedstawiającym (pkt 1). Z kolei, jeżeli roszczenie wiąże się z działalnością sądu przełożonego nad sądem właściwym do rozpoznania sprawy, to sąd właściwy do rozpoznania sprawy z urzędu przedstawia akta sprawy temu sądowi przełożonemu, który przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu z sądem przedstawiającym, mającemu siedzibę poza obszarem właściwości sądu przekazującego (pkt 2).

Przyjęty w tej regulacji mechanizm służy zapewnieniu warunków do bezstronnego rozpoznania sprawy przez sąd. Zmiana właściwości miejscowej, gdy sprawa dotyczy roszczenia związanego z działalnością danego sądu albo sądu nad nim przełożonego, stanowi gwarancję, która ma na celu zażegnanie obaw co do braku obiektywizmu sędziego orzekającego w tym sądzie, które mogą powstać po stronie uczestników postępowania oraz w odbiorze społecznym.

Ujęcie art. 44² k.p.c. wskazuje, że mechanizm tam zamieszczony ma charakter obligatoryjny. Określa on bowiem precyzyjnie w jakiej sytuacji, jaki podmiot ma podjąć dane czynności. Przepis ten samodzielnie nie przewiduje żadnych wyjątków, które wyłączałyby jego stosowanie lub wprowadzałyby modyfikację w jego stosowaniu. W konsekwencji np. zmiana sądu właściwego do

dokonania czynności przewidzianych w tej regulacji może nastąpić jedynie na zasadach ogólnych - art. 44 k.p.c. (o ile wystąpią określone okoliczności).

Przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu, o którym mowa w art. 44² k.p.c., ma charakter zbliżony do instytucji wyznaczenia innego sądu równorzędnego uregulowanej w art. 44 k.p.c. Oba przepisy mają bowiem charakter norm ustrojowych a nie procesowych, a zarówno przekazanie sprawy, jak i wyznaczenie innego sądu jest aktem o charakterze organizacyjno-administracyjnym.

W badanej sprawie dochodzone roszczenie wiąże się zarówno z działalnością Sądu Okręgowego w W., jak i Sądu Apelacyjnego w (...). Oznacza to, że zastosowanie powinien znaleźć art. 44² pkt 2 k.p.c.

Sąd Apelacyjny jako podstawę prawną swojego postanowienia z dnia 19 czerwca 2020 r. wskazał art. 48¹ k.p.c. Artykuł ten jest przepisem szczególnym do art. 44 k.p.c., zgodnie z którym, jeżeli sąd właściwy nie może z powodu przeszkody rozpoznać sprawy lub podjąć innej czynności, sąd nad nim przełożony wyznaczy inny sąd równorzędny. Artykuł 48¹ k.p.c. stanowi natomiast, że w przypadku wyłączenia sędziego na podstawie art. 48 § 1 pkt 1 - 4 sąd występuje do sądu nad nim przełożonego o wyznaczenie innego sądu do rozpoznania sprawy, a sąd przełożony wyznacza inny równorzędny sąd. Ponieważ pozwany w sprawie są osoby fizyczne będące sędziami Sądu Apelacyjnego w (...) dotyczy ich wyłączenie z mocy ustawy na podstawie art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. Nie oznacza to jednak, że w odniesieniu do rozpoznania wniosku przedstawionego przez Sąd Okręgowy w W. będzie miał zastosowanie art. 48¹ k.p.c. Należy bowiem zwrócić uwagę, że w art. 44 k.p.c. mowa jest o przeszkodzie do „rozpoznania sprawy” lub „podjęcia innej czynności”. Natomiast w art. 48¹ k.p.c. mowa jest o wyznaczeniu innego sądu „do rozpoznania sprawy”. Rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku Sądu Okręgowego o wyznaczenie innego sądu równorzędnego” nie mieści się w pojęciu rozpoznania sprawy (rozumianej jako roszczenia poddanego pod osąd), lecz jest jedynie podjęciem innej czynności, o której mowa w art. 44 k.p.c. Do tej sytuacji nie będzie miał więc zastosowania art. 48¹ k.p.c., który dotyczy wyznaczenia sądu do „rozpoznania sprawy”. Nie ma więc przeszkód do

rozpoznania wniosku Sądu Okręgowego przez Sąd Apelacyjny w (...), mimo że Sąd ten nie mógłby, ze względu na normę wyrażoną w art. 48¹ k.p.c., rozpoznać sprawy co meritum.

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji.

jw